

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за „доцент“ в професионално направление 3.8 „Икономика“
в Нов български университет

От **проф. д.ик.н. Николай Ненов Неновски**, професионално направление 3.8 „Икономика“, Научна специалност: 05.02.05, Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка, УНСС, Катедра "Финанси", Финансово-счетоводен факултет. Професор в Университета Жул Верн, Амиен, Франция

Кандидат: гл. ас. д-р Цветелина Иванова Маринова, департамент „Икономика“, Магистърски факултет, Нов български университет (единствен кандидат).

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен в ДВ бр.29/12.04.2022 г. Участието ми в състава на научното жури по конкурса е съгласно Заповед № 3-РК-243/18.05.2022 на Ректора на Нов български университет (НБУ). При изготвянето на рецензията са спазени изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и на Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ за професионално направление 3.8 „Икономика“ за заемане на академичната длъжност „доцент“.

2. Кратка биографична информация за кандидата в конкурса

Цветелина Иванова Маринова е „доктор“ в научно направление 3.8 Икономика, по научна специалност 05.02.10 „Световно стопанство и международни икономически отношения“ от Университета за национално и световно стопанство (УНСС).

Била е хоноруван преподавател в УНСС през 2010 и 2011 г. От есента на учебната 2011/12 г. е била хоноруван преподавател към департамент „Икономика“.

Доктор Маринова има повече от 9 години стаж като „главен асистент“ в департамент „Икономика“ на НБУ.

Цветелина Маринова е асоцииран изследовател към Лабораторията по икономика, финанси, мениджмънт и иновации към Университета Жул Верн в Амиен.

3. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

След прегледа на предоставените от д-р Цветелина Маринова доказателствени материали по всички групи показатели относно изпълнението на минималните национални и допълнителните изисквания на НБУ за заемане на длъжност „доцент“ отчитам, че кандидатката има общо **780 точки**, при изискуеми **570** точки. Следователно изпълнението от страна на кандидатката е **36,84% над минималните национални и допълнителните изисквания на НБУ** за заемане на длъжността „доцент“.

Група от показател и		Минимални изисквания	Изпълнение от кандидатката	
А	Показател 1	50	50	
В	Показател 3	100	100	
Г	Сума от показателите от 4 до 10	200	290	
Д	Сума от показателите от 11 до 13	50	105	
Ж	Показатели задължителни за НБУ	50	95	235
З		70	70	
И		50	70	

4. Изследователска дейност и резултати

За участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“, гл. ас. д-р Цветелина Маринова е представила общо 20 публикации, които не повтарят научните трудове за придобиване на ОНС „доктор“. Става въпрос за следните научни трудове: хабилитационен труд на тема: „Социална и солидарна икономика и финанси на Балканите и в Европа. Историческо развитие, съвременни идеи, институции и политики“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 271 стр.; две статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (1 самостоятелна и 1 в съавторство); девет статии/доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (7 самостоятелни и 2 в съавторство); три студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (1 самостоятелна и 2 в съавторство); две студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (1 самостоятелна и 1 в съавторство); три глави от колективни монографии (3 самостоятелни).

Направленията, в които работи и публикува кандидатката могат да се обособят в следните групи – (i) европейска икономическа и парична интеграция, преди всичко присъединяването на България към еврозоната, (ii) кооперации и социална икономика, (iii) стопанска история на България и на други балкански държави (iv) история на икономическата мисъл на България и други балкански държави.

Първо, в областта на европейската икономическа и парична интеграция д-р Маринова работи върху важни, актуални и дискуссионни теми, свързани с процеса на присъединяване на България към еврозоната, ролята на паричния съвет и на режимите на фиксирани курсове в България и държави от Източна Европа в процеса на икономическа и парична интеграция, суверенните дългове на държавите, дълговата криза в еврозоната.

Второто направление в изследванията на д-р Цветелина Маринова е социалната и солидарна икономика като тя изучава и анализира различни аспекти, свързани с появата и развитието на социалната икономика в три балкански държави (България, Румъния, Сърбия), както и в развитите европейски държави. Тук се отличават теми като: зараждане и еволюция на кооперативната мисъл в балканските държави, теории за кооперациите и социалната и солидарна икономика в държавите от Западна Европа и в Русия, кооперативни школи в Европа и влиянието им върху кооперативните идеи и институции на Балканите, сравнително изследване върху финансовите кооперации в България, Румъния и Сърбия, изучаване на съвременните концепции за социална и солидарна икономика, организациите на сектора в Европа и на Балканите, идеи и практики на социални финанси и комплементарни пари и т.н.

Третата област на изследвания на кандидатката е стопанската история на България. Нейни публикации са фокусирани върху стопанското развитие в междувоенния период, ефектите от войните, дълговете, репарациите и т.н.

Четвъртата област на изследвания е развитието на икономическата мисъл в България и други балкански държави след Освобождението и през 20 век. Тук се включват публикации върху кооперативните идеи, аграризма, дирижираното стопанство, преноса на идеи от Западна Европа и Русия и тяхното влияние върху балканските икономисти и др.

4.1. Оценка на монографичния труд или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Хабилитационният труд на д-р Цветелина Маринова е навременно, необходимо и интересно изследване върху социалната и солидарната икономика в Европа и на Балканите. Трудът представя историческата и институционалната еволюция на социалната икономика в Европа и на Балканите от края на 19 век до наши дни. Авторката изследва водещите идеи, институции и публични политики в сектора Европа и в три балкански държави (България, Румъния и Сърбия) в историческа и дългосрочна перспектива. Тя доказва, че съвременното състояние и развитие на социалната икономика в трите балкански държави е резултат както от екзогенни фактори (новата геополитическа ориентация и присъединяването към ЕС по време на прехода), така и от ендегенни фактори като качеството и ефективността на

националните институции, а също и от зависимостта от пътя. Съвременното състояние на сектора е анализирано в контекста на последиците от икономическите и финансовите кризи (през 90-те години на XX век, кризата от 2008 г., Ковид-19), фискалните и бюджетните ограничения в държавите, слабия институционален капацитет на държавата и неефективните социални политики, както и ангажиментите, произтичащи от членството на България и Румъния в ЕС.

Цветелина Маринова разглежда доминиращата роля на държавата в развитието на кооперативното движение на Балканите и в процеса на трансформиране на кооперациите през различните периоди на политическо и стопанско развитие на държавите през 20 век.

Монографията се фокусира върху преноса и приемането на идеи и институции от Западна Европа и Русия. Авторката дискутира влиянието на френските, италианските, германските и руските теоретици и практики върху развитието на кооперативните идеи и институции на Балканите. В периода на преход и европейска интеграция е разгледан трансферът на концепции и институции от ЕС.

Интерес представлява сравнителното изследване на траекториите на развитие на кредитните кооперации в България, Сърбия и Румъния от края на 19 век до наши дни. Авторката откроява основните причини за изчезването на кредитните кооперации на Балканите, както и за слабото развитие на социалната икономика в трите държави и очертава възможности пред сектора.

В монографията откривам следните теоретични, методологически и практико-приложни приноси:

На първо място, хабилитационният труд, по мое мнение, е единственият, до момента, интердисциплинарен труд в областта на социалната и солидарна икономика и финанси в България, който разглежда идеите, институциите и политиките в три балкански държави (България, Румъния, Сърбия), взаимодействието и взаимозависимостта помежду им в историческа, дългосрочна и сравнителна перспектива. Анализирана е водещата роля на държавата в развитието, трансформацията и разрушаването на кооперациите през 20 век. На тази основа са изследвани основните фактори, предопределящи съвременното състояние и причините за изоставането на сектора на Балканите от развитите европейски държави. Изведени са основни проблеми и възможности пред развитието на социалната и солидарна икономика в региона.

На второ място, авторката дефинира, обобщава и умело систематизира идеите и теориите за „кооперациите“, „социалната и солидарна икономика“, „третия сектор“, „социалните предприятия“ в Европа и на Балканите, както в исторически, така и в съвременен план. Тя акцентира върху плурализма на възгледи, идеи, и концепции, които се раждат и еволюират във Франция, Англия, Германия, Италия, Русия в периода 19 - 20 век, както и върху тяхното съвременно разнообразие и използване в различните държави.

На трето място, бих посочил въвеждането на концепции като „алтернативни пари“, „социални пари“ и „социални и солидарни финанси“ в българската научна литература, което би трябвало да стимулира бъдещи по-задълбочени научни изследвания и научно-приложни проекти и експерименти в тази област в страната.

Такива изследвания и практики съществуват във Франция, Великобритания, Германия и други развити европейски държави, в които гражданските инициативи и организации са добре развити.

Моето заключение е, че монографията съдържа важни насоки за по-нататъшното развитие на теорията и институциите на социалната икономика на Балканите, както и на сравнителните и интердисциплинарни изследвания по тази проблематика.

4.2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „гл. асистент“. Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Предоставените от гл. ас. д-р Цветелина Маринова публикации за участие в конкурса, според мен, отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8 „Икономика“ в НБУ. Бих желал също да отбележа, че реалният брой публикации, поочени в нейната биография е по-голям от представените за настоящия конкурс.

В публикациите бих могъл да открия следните приносни моменти:

Първо, кандидатката изследва и доказва наличието на теоретична и емпирична връзка между валутнокурсвия режим в България и балтийските държави и състоянието на публичните финанси от една страна и институционалната рамка и динамиката на суверенния дълг в държави от еврозоната, от друга страна. Тя е извела причините за дълговата криза в еврозоната и е анализирала основни рискове пред публичните финанси на страната след приемане в еврозоната.

Второ, изследвани са кооперативните идеи и кооперативните финансови институции и формите и моделите на социалните предприятия в България от 19 век до днес.

Трето, д-р Маринова систематизира водещите икономически идеи и теории в България и други балкански държави, както и влиянието на чужди икономисти върху балканските икономисти през 20 век и тяхното отражение върху икономическата политика и развитие.

Приносите в монографията и останалите публикации съответстват на професионалното направление на конкурса на д-р Маринова. По мое мнение, те съдържат **значими научни и научно-приложни резултати**.

5. Цитирания от други автори

Д-р Маринова е представила справка от библиотеката на НБУ с доказателствен материал за **общо 11 цитирания от български и чужди икономисти, от които 3 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни**. Това ме убеждава, че тя отговаря на законовите изисквания и е разпознаваем изследовател в България и чужбина.

6. Учебна и преподавателска дейност

За учебната и преподавателска си дейност кандидатката е представила справка за дългосрочно атестиране за периода 2012-2021 г.

6.1 Учебна работа на кандидата

От справката на д-р Маринова става ясно, че тя води лекционни курсове по „Пари и парична политика“, „Международни финанси“, „Световна финансова система“, „Управление на европейски проекти“, „Външнотърговски сделки“ като последните три курса провежда на български и английски език. През последните няколко години кандидатката води лекции и на френски език по дисциплините „Увод в политическата икономика“ и „Международни финансови организации“.

През годините Цветелина Маринова е била научен ръководител на 29 дипломанти. Рецензирала е 43 дипломни работи на студенти. Участвала е в 287 изпитни комисии. Средногодишната аудиторна и извънаудиторна заетост на кандидатката надхвърля изискуемия хорариум в НБУ.

Кандидатката има висока оценка от страна на студентите. От справката, изготвена в НБУ е видимо, че тази оценка е отличен **4,17 от максимална оценка 5**.

6.2 Публикувани учебни материали

Гл. ас. д-р Цветелина Маринова е автор на глава „Пари и парична политика“ в учебника „Въведение във финансите“, издаден от преподавателски колектив на департамент „Икономика“ през 2019 г.

Публикувала е авторски материали в платформата за електронно обучение Мудъл в следните курсове: Пари и парична политика; Световна финансова система; Световни финансови институции и инструменти (на френски език); Увод в политическата икономика (на френски език).

6.3 Участие в разработването на учебни програми

Д-р Цветелина Маринова е участвала в разработването на две нови магистърски програми в департамент „Икономика“ на НБУ. Това са МП „Международен бизнес и развитие“ на български и на английски език, които успешно са стартирали.

7. Административна и обществена дейност

В самооценката за изпълнение на минималните национални изисквания и изисквания на НБУ за научната, преподавателска и творческа дейност за заемане на академична длъжност „доцент“, кандидатката е посочила следните административни дейности през годините: програмен консултант в департамент „Икономика“, както и Еразъм координатор на департамента.

Д-р Маринова е участвала в организирането на следните конференции в НБУ:

- Конференция „Икономиката на XXI век – корпоративна, национална и международна“, НБУ, 27 септември 2017 г.
- Международна конференция „Променящият се град – проблеми, прогнози, перспективи“ (Villes en transformation : défis, (pré)visions, perspectives), НБУ, 18-20 октомври 2018 г.

Д-р Маринова е член на международния борд на списанието Bulgarian Journal of International Economics and Politics на УНСС. Тя участва също в две големи международни асоциации: Association Internationale des Economistes de Langue Française (AIELF), както и European Society for the History of Economic Thought (ESHET).

Цветелина Маринова е била експерт към консултантската компания ICF при изготвянето на анализ на социалната икономика и социалните предприятия в България. Нейният анализ е публикуван от Европейската комисия през 2019 г.

8. Лични впечатления от кандидата

Познавам кандидата от различни академични и професионални инициативи, имал съм и възможност да работя и да публикувам съвместно с нея. Смятам, че тя е сериозен млад учен, с принципни позиции и толерантост към възгледите на други колеги и изследователи. Тя може да работи в екип и да се посвещава на обща кауза. Д-р Маринова има интерес към международна изява, което не е често срещано за българската научна общност.

9. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Нямам специални препоръки. Но би могла да се фокусира повече върху определена тема на изследвания, за да не разхвърля своята енергия върху голямо поле от изследвания. Би било добре да публикува повече в чужбина, въпреки че и до тук тя прави по-скоро изключителни със своите международни публикации. Мисля също, че е време да започне да работи с докторанти и да се опита да изгради ноу-хау в своето направление не само в НБУ, но и в България. Тя има качествата за това.

10. Заключение

На основата на положителната оценка за преподавателската и научноизследователската дейност в изпълнението на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагането му и изискванията на Нов български университет и научните и научно-приложните приноси на кандидатката, **подкрепям кандидатурата на гл.ас. д-р Цветелина Иванова Маринова** за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8 „Икономика“ в Нов български университет.

21 юли 2022 г.

Подпис: